

Dosarul nr. 2ra-866/2020

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani (jud. D. Dolghieru)

instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. M. Anton, V. Cotorobai, I. Țurcan)

ÎNCHEIERE

24 iunie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al
Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătoriai

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Sergiu Godoroja împotriva Ministerului Justiției, Ministerului Finanțelor, Procuraturii Generale, Liubei Conșina, Oleg Popov, Vladimir Petco, Sergiu Darii și Margaretei Burduja cu privire la obligarea de a aduce scuze publice, compensarea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești,

împotriva deciziei din 05 decembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de Sergiu Godoroja, a fost casată hotărârea din 25 septembrie 2019 a Judecătoriai Chișinău, sediul Buiucani și a fost emisă o nouă hotărâre de admitere parțială a acțiunii,

c o n s t a t ă:

La 13 august 2018 Sergiu Godoroja a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, Ministerului Finanțelor, Procuraturii Generale, Liubei Conșina, Oleg Popov, Vladimir Petco, Sergiu Darii și Margaretei Burduja cu privire la obligarea de a aduce scuze publice, compensarea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

În motivarea acțiunii a indicat că, prin ordonanța din 05 septembrie 2017 a fost recunoscut în calitate de bănuț în cauza penală nr.2017031414, pornită la 02 august 2017 conform semnelor constitutive ale componenței de infracțiune prevăzute de art.179 alin.(1) Cod penal.

A menționat că prin ordonanța din 03 noiembrie 2017 a fost pus sub învinuire, fiindu-i aplicată măsura preventivă sub forma obligației de a nu părăsi țara, iar prin ordonanța din 07 noiembrie 2017 a fost scos de sub urmărire penală.

A considerat că în rezultatul procesului penal care a durat patru luni i-a fost cauzat prejudiciu material estimat la suma de 100000 de euro și prejudiciul moral estimat la suma de 40000 de euro, a câte 10000 de euro pentru fiecare lună.

În drept, acțiunea și-a întemeiat-o pe dispozițiile Legii nr.1545 din 25.02.1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor

de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, art.5-7, 166-167 CPC, art.616 alin.(1), (2), art.1405 alin. (1) și (2), art.1422 din Codul civil.

Prin hotărârea din 25 septembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, acțiunea depusă de Sergiu Godoroja a fost respinsă integral ca neîntemeiată.

La 27 septembrie 2019 Sergiu Godoroja a depus cerere de apel nemotivată, iar la 22 octombrie 2019 a depus apel motivat, prin care a solicitat admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

Prin decizia din 05 decembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost admis apelul declarat de Sergiu Godoroja, a fost casată hotărârea primei instanțe și a fost emisă o nouă hotărâre prin care a fost admisă parțial acțiunea depusă de Sergiu Godoroja și a fost încasat din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul lui Sergiu Godoroja echivalentul prejudiciului moral în mărime de 1000 de lei, a fost obligat procurorul care a condus cauza penală nr.2017031414 să aducă scuze oficiale lui Sergiu Godoroja în numele statului pentru supunerea neîntemeiată urmăririi penale. În rest, acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a stabilit că la 05 iulie 2017 Margareta Burduja s-a adresat cu plîngere Procuraturii municipiului Chișinău, oficiul Buiucani (f.d.85-86). Prin ordonanța din 02 august 2017 a fost dispusă începerea urmăririi penale conform art.179 alin.(1) din Codul penal, cauzei fiindu-i atribuit numărul 2017031414 (f.d.83). Prin ordonanța din 25 august 2017 Sergiu Godoroja a fost recunoscut în calitate de bănuț în cauza penală indicată (f.d.125). Iar prin ordonanța din 27 octombrie 2017 Sergiu Godoroja a fost pus sub învinuire (f.d.151). Totodată, în cadrul acestei cauze penale lui Srrgiu Godoroja i-a fost aplicată măsura preventivă sub formă de obligare de a nu părăsi țara (f.d.9). Prin ordonanța din 08 noiembrie 2017 Sergiu Godoroja a fost scos de sub urmărire penală (f.d.161-164).

Instanța de apel aplicând prevederile art. 284 alin. (1) și (2), 23 alin. (3), 524 CPP, art. 6 lit. b) și art.10 din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545 din 25 februarie 1998 a conchis că, la caz se atestă existența unei ordonanțe de scoatere a apelantului Sergiu Godoroja de sub urmărirea penală din motiv că nu există faptul infracțiunii și în cazul dat, apelantul/reclamant dispune de dreptul subiectiv la repararea prejudiciului material și moral cauzat potrivit prevederilor Legii menționate. Or, chiar și în cazul cînd organul de urmărire penală a respectat cerințele formale la întreprinderea acțiunilor de urmărire penală, acest complex de acțiuni în cumul sunt apreciate ca fiind ilicite odată cu emiterea ordonanței de scoatere a persoanei de sub urmărire penală din motiv că nu există faptul infracțiunii și aceasta rezultă din interpretarea sistemică a Legii nr.1545 din 25.02.1998.

Mai mult ca atît, a notat instanța de apel și faptul că eșecul actului de învinuire prin sine constituie o confirmare a încălcării drepturilor persoanei, comise de autorități față de cel tras la răspundere penală, indiferent dacă în final s-a ajuns sau nu la condamnarea publică, achitarea persoanei sau scoaterea persoanei de sub urmărire penală.

Așa fiind, față de considerentele expuse, la caz nu au relevanță argumentele invocate de către prima instanță precum că Sergiu Godoroja nu întrunește condițiile

din normele de drept aplicabile la caz, respectiv, nu este temei de a genera obligația statului de a repara prejudiciul moral ultimului, deoarece acestea se combat prin constatările sus-citate. În același timp, nu constituie temei de respingere a acțiunii faptul că reclamantul/apelant nu a făcut uz de prevederile art.313 Cod de Procedură Penală și nu a contestat actele organului de urmărire penală.

Totodată, instanța de apel aplicând prevederile art. 11 din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545 din 25 februarie 1998, art. 219 alin. (4) CPP, art. 1422, 1423 Codul civil (în redacția până la 01 martie 2019) a concluzionat că, prin intentarea cauzei penale, lui Sergiu Godoroja i s-a adus atingere dreptului și libertăților fundamentale ale omului, inclusiv dreptului la viața sa privată, pe care le-a suportat în urma acțiunilor organului de urmărire penală, ale procuraturii.

Prin urmare, prejudiciul moral urmează a fi corespunzător suferințelor suportate de Sergiu Godoroja. La stabilirea acestora, instanța de apel a reținut factori importanți și anume: - durata urmăririi penale în privința apelantului: 25.08.2017 – 27.10.2017; - aplicarea interdicției de a nu părăsi țara pe un termen de 30 de zile.

În acest fel, instanța a apreciat că suma de 1 000 de lei este de natură să ofere o reparație completă pentru atingerea adusă persoanei reclamantului/apelant. În aceeași ordine de idei, instanța de apel relevă: quantumul prejudiciului moral solicitat în mărime de 40 000 de euro este exagerat. Iar, despăgubirea în mărime stabilită de instanța de judecată 1 000 de lei, în contextul circumstanțelor invocate reprezintă o despăgubire proporțională vizavi de răspunderea delictuală, ce o poartă statul Republica Moldova la caz.

În același timp, Colegiul instanței de apel a apreciat ca fiind neîntemeiate și neprobate solicitările lui Sergiu Godoroja privind repararea prejudiciului material în mărime de 100 000 de euro.

La fel, instanța de apel aplicând prevederile art. 12 alin. (1) și (2) din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545 din 25 februarie 1998 a apreciat temeinică pretenția lui Sergiu Godoroja cu privire la aducerea, din numele statului, a scuzelor oficiale. Astfel, în speța, instanța de apel a obligat procurorul care a condus cauza penală nr.2017031414 să aducă scuze oficiale lui Sergiu Godoroja în numele statului pentru supunerea neîntemeiată urmăririi penale. În rest, pretențiile formulate de reclamant, instanța de apel le-a respins ca fiind neîntemeiate.

La 12 martie 2020 Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului a indicat că, nu este de acord cu decizia instanței de apel, deoarece este emisă cu încălcarea esențială și aplicarea eronată a normelor de drept material și procedural și cu aprecierea arbitrară a probelor.

A invocat că, suma acordată de către instanța de judecată cu titlu de prejudiciu moral în mărime de 1000 de lei, este neîntemeiată suferințelor pretinse că au fost suportate ținându-se cont de natura dreptului lezat durata desfășurării urmăririi

penale, durata existenței măsurilor preventive, statutul și vârsta reclamantului, în condițiile în care urmărirea penală a durat doar 3 luni de zile.

În ceea ce privește pretenția cu privire la obligarea procuraturii de a cere scuze publice a considerat că este depusă cu omiterea termenului legal, deoarece conform art. 12 alin. (3) din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 scuzele oficiale sunt aduse în termen de 15 zile de la data apariției dreptului la repararea prejudiciului.

Prin notificarea din 21 mai 2020, Curtea Supremă de Justiție în conformitate cu art. 439 alin. (2) CPC a expediat intimațiilor copia recursului și i-a înștiințat despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Intimații Sergiu Godoroja, Ministerul Finanțelor, Procuratura Generală, Liuba Conșina, Vladimir Petco, Sergiu Darii și Margaretei Burduja au recepționat copia recursului, însă nu au depus referință.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele dosarului atestă că decizia Curții de Apel Chișinău din 05 decembrie 2019 a fost expediată părților la 21 februarie 2020, însă la actele cauzei lipsesc probe prin care s-ar confirma data recepționării deciziei de către părți.

Astfel, recursul declarat la 12 martie 2020 de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, se consideră a fi depus în termen.

Examinând temeiurile recursului, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este inadmisibil din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Prin urmare, argumentele recursului nu indică la încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Astfel, în sensul dat, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ține să menționeze că potrivit jurisprudenței CEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Asito vs Republica Moldova, 10 iulie 2010, Meyer vs Germania, 22 martie 2016), însă motivele recursului, invocate în speță sunt similare celor invocate în cadrul judecării pricinii, care au fost apreciate corespunzător.

Astfel, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), 433 lit. a) și 440 alin. (1) Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru